

O‘ZBEKNING O‘Z SHOIRI

Gulmurodov Firzubek Olimjon o‘g‘li

Toshkent davlat yuridik universiteti talabasi

gulmurodovfiruzbek@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘zbek adabiyotining zabardast vakili shoir, yozuvchi va akademik G‘afur G‘ulomning bosib o‘tgan hayot yo‘li, serqirra ijodi bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: o‘zbek shoiri, akademik, qissa, hikoya.

Аннотация: В данной статье описан жизненный путь и творчество Гафура Гулама, видного представителя узбекской литературы, поэта, писателя и академика.

Ключевые слова: узбекский поэт, академик, новелла, повесть.

Annotation: This article describes the life path and creative work of Gafur Ghulam, a leading representative of Uzbek literature, poet, writer and academician.

Key words: Uzbek poet, academician, short story, story.

“G‘afur G‘ulom o‘zbek xalqining milliy o‘z shoiri edi va shunday bo‘lib qoldi”.

Abdulla Oripov

O‘zbekiston xalq shoiri.

Adabiyot olamida sharq adiblariga teng keladigani yo‘q. Shunday ijodkorlar borki, ularning ijodini o‘rganish uchun bitta insonning umri yetmaydigandek, go‘yo. Xo‘sh, u holda ular qanday qilib bunday nodir asarlarni yaratdi ekan!? Balki ular Allohning in’omi bilan boshqa insonlar qila olamaydigan, yarata olmaydigan asarlar

yaratishga qodir bo'lgandir. Kechalar boshqa odamlar uxlayotgan mahalda, yeyishga bir burda noni qolmagan paytda ham ro'zg'or tebratish, pul topish o'rniga qo'liga qalam olib, adabiyot bilan hamnafas bo'lgan insonlar ham aynan bizning ajdodlarimiz ekanligi biz uchun o'zgacha iftixor, o'zgacha g'urur hissini uyg'otadi. Shunday ulug' insonlardan biri atoqli yozuvchi va shoir, akademik - G'afur G'ulom! Adib 1903-yil 10 may kuni Toshkent shahrining Qo'rg'ontegi mahallasida kambag'al dehqon oilasida tug'ilgan. Uning otasi G'ulom aka Mirzaorif o'g'li Kelesdagi bir parcha yerida ham, shaharda ham ishlasa-da, oila qashshoq hayot kechirar edi, chunki o'sha davrda og'ir mehnat samaralari o'ta qadrsizlangan edi. G'ulom aka ancha bilimli, fors tilini o'rgangan kishi bo'lib, bolalarning tarbiyasiga katta e'tibor bergan. Otasi bilan bir qatorda G'afurga bolalik chog'larida Mirza Abdulla ismli amakisi ham muayyan ta'sir ko'rsatgan edi. Xuddi shu amaki yosh bola qalbida ilk bor adabiyotga havas uyg'otgan bo'lsa ajab emas, chunki u "Mirza" taxallusi bilan she'rlar mashq qilib turar edi.

Yosh G'afur avval eski maktabda ta'lim olgan va to'qqiz yoshida o'qish hamda yozishni o'zlashtiradi. Shoirning singlisi Rahbar G'ulomovaning ma'lumot berishicha, G'afur G'ulom yoshligida "Baroqxon" madrasasida o'qigan. O'shanda mudarris Sayidahror o'zini qarindosh deb bilgan G'afur G'ulomga bir sandiq nodir kitoblar taqdim etgan ekan. Adibning Bedildan chuqur bilimdonligi, arab tilini ajabtovur, fors tilini yaxshi bilishi, Sharq tarixidan teran xabardorligi, madrasa tahsilidan tashqari, ehtimol, ana shu kitoblarga borib bog'lansa ajab emas.

G'afur G'ulomni shu darajaga erishishiga "Shum bola" asari katta sababchi bo'lgan desak, aslo yanglishmagan bo'lamiz. Yozuvchi "Shum bola" qissasining birinchi va ikkinchi qismlarini 1936-yil yozib tugatgan. Uchinchi qismi esa 40-yillarning oxirida tugatilgan. 60-yillarning boshlarida qayta tahrir qilingan. G'afur G'ulom qissani salkam 25 yil ishlagani asarning har tomonlama mukammal qilib yozilganini ko'rsatadi. Taniqli o'zbek adabiyotining yorqin namoyandalaridan biri bo'lgan Said Ahmad G'afur G'ulomning shogirdi edi. Said Ahmad nashriyotda ishlagan paytlari muharrirlar uni G'afur G'ulomning uyiga she'r olib kelishi uchun

yuborardi. Uyiga borganida G‘afur G‘ulom uning oldida go‘zal she‘rlar yozgan. Said Ahmadni u “Ilhom parisi“ deb ham atagan. Biz G‘afur G‘ulomni nafaqat nasrda, balki nazmda ham cheksiz iste‘dod sohibi ekanligini ko‘rishimiz mumkin. Shoirning “**Vaqt**” deb nomlangan she‘ridan joy olgan quyidagi misralarga e‘tibor qarataylik.

*“Har lahza zamonlar umridek uzun,
Asrlar taqdiri lahzalarda hal,
Umrдан o‘gajak har lahza uchun
Qudratli qo‘l bilan qo‘yaylik haykal”.*

Ushbu misralar orqali shoir o‘z tinglovchilariga vaqtni qadrlash kerakligi, bugungi kun boshqa qaytib kelmasligini uqtirgandek, nazdimizda. “Iste‘dod, eng avvalo, tabiat ehsoni, Alloh tuhfasidir. Shu ma‘noda Yaratganning o‘zi G‘afur G‘ulomdan marhamatini sirasira ayamagan edi. G‘afur G‘ulom chindan ham ulug‘ zakovat egasi edi. Buning isboti - shoirning jo‘shqin va dono she‘riyati, buning isboti G‘afur G‘ulomning tug‘ma tafakkur sohibi ekanligi, buning isboti – yozuvchi G‘afur G‘ulomning hech bir adibnikiga o‘xshamaydigan chinakam milliy xalqchil prozasi – nasriy asarlaridir. Zamonning nazari nechog‘lik sinchkov va yovuz bo‘lmasin, G‘afur G‘ulom deyarli har bir she‘rida o‘zbek xalqining manfaatli obro‘sini o‘rtaga qo‘yib gapirar edi. U zot xalqlar o‘rtasidagi beg‘araz do‘stlikni kuylaganda ham, “men o‘zbek shoiriman”, “o‘z xalqimning tiliman” degan o‘qli iqroriga sodiq qoldi. Shoirning faxru g‘ururi xalqning milliy iftixori bilan chambarchas bog‘lanib ketgan edi” deb aytgan edi sevimli shoirimiz Abdulla Oripov. Bizyoshlar ham mana shunday buyuk bobolarimizdan faxrlanib, ularning ishlarini davom ettirishimiz kerak. Bu uchun bizda barcha imkoniyatlar yetarli. Bizdan esa faqat va faqat yaxshi o‘qish, o‘z ustimizda ishlash talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gʻafur Gʻulom. Tanlangan asarlar. Nazm va nasr.-T.: Gʻafur Gʻulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2018-y.352 -b.
2. Gʻafur Gʻulom, <https://arboblar.uz/uz/people/gafur-gulyam>
3. Gʻafur Gʻulom (1903–1966) | saviya.uz
<https://saviya.uz/hayot/tarjimaihol/gafur-gulom-1903-1966>
4. Zarina, R., Shahram, A., & Umida, K. (2020). Using games to teach management in higher education institute. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR), 9(3), 49-52.
5. Аслонова, Ш. И. (2020). ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ МОЛОДЁЖИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ. Интернаука, (21-1), 59-60.